

vanként, betűnként). Itt rendelhetünk hangot is az animációhoz. A panelen megjelenő tulajdonságok változhatnak a kiválasztott objektum függvényében.

Az *Időztítési adatok megjelenítésének* bekapcsolásával egy vázlatos idődiagram mutatja az egyes objektumok megjelenésének időpontját. Az indítást jelző háromszögeket az egérrel mozgathatjuk. A lista alatt másodperceket jelző görgetősávot látunk.

Szöveget tartalmazó helyőrzők esetén minden egyes bekezdésre külön megadhatjuk a hatást. A bekezdések listáját a listaelem alatt látható dupla nyílra való kattintással jelenítjük meg vagy rejtjük el.

Hangobjektum kijelölése esetén a *Hatás hozzáadása* menü kiegészül a hangműveletek beszúrásával, az *Effektus beállításainál* pedig számos további tulajdonságot adhatunk meg.

A beállított animációkat az *Animációs sémák* vagy az *Egyéni animáció* munkaablak *Lejátszás* gombjára kattintva próbáljuk ki. Az animációt a *Diarendező* nézetben, illetve a *Diák* panellapon a dia vagy a sorszám alatt megjelenő ikon jelzi. Ha rákattintunk az ikonra, akkor az alkalmazás lejátssza a beállított animációkat.

Az animációkra és áttűnésekre vonatkozó további lehetőségek megismeréséhez olvassuk el a *Súgóban* a *Bemutatók készítése* című fejezetből a *Szövegek és dokumentumok animálása*, illetve az *Időztítések és áttűnések beállítása* részeket.

A bemutató vetítése

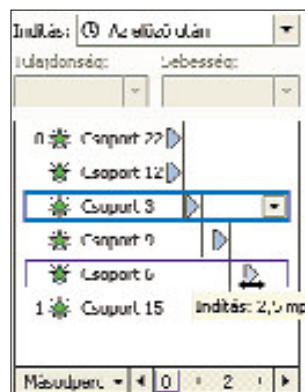
A bemutató vetítését a *Diavetítés* nézetválasztó gombjával indítjuk. A *Diavetítés* menü *Diavetítés* parancsával adjuk meg a vetítési beállításokat, köztük

- **a bemutató típusát** (bemutató élősóban, irányított bemutató korlátozott eszköztárral és menüsorral, önműködő kirakati bemutató a teljes képernyőn),

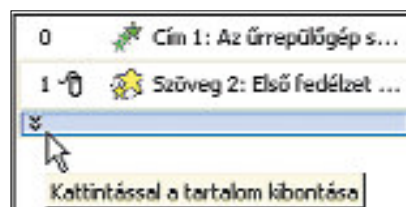
- **a vetítésre kerülő kockákat, az egyéni diasort,**
- **a továbbítás módját** (kézi vagy időztített),
- **a tinta színét**

és néhány további beállítást.

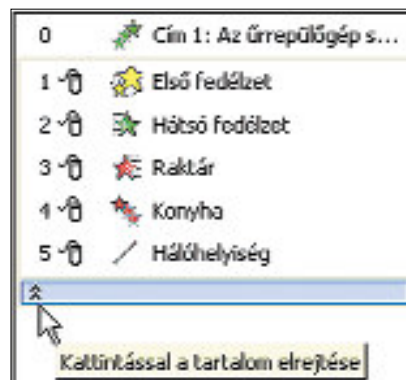
Az egérkurzor mozgatasakor a dia bal alsó sarkában megjelenik a helyi menü ikonja. A helyi menüt jobb egérekattintással is előhívhatjuk. A helyi menüben megnyithatjuk a diához tartozó *Előadói jegyzeteket*, és módosíthatjuk az egérmutató beállításait, illetve a tinta színét. A diára rajzolt vonalak lapozáskor is eltűnnek.

57. ábra: Az Időztítési adatok megjelenítése

58. ábra A bekezdések listájának megjelenítése

59. ábra: A bekezdések listájának elrejtése

A bemutató nyomtatása

A bemutató diáit ritkábban, a jegyzeteket és emlékeztetőket gyakran kinyomtatjuk. Az egyes diák nyomtatására főleg akkor kerül sor, ha írásvetítő fóliát készítünk.

A kinyomtatott oldalakra kerülő élőfejet és élőlábat a *Nézet* menü *Élőfej és élőláb* parancsával állítjuk be. Válasszuk a *Dia* vagy a *Jegyzetek és emlékeztetők* panelt. A lapon megjeleníthetjük a dátumot és az időt, szükség szerint automatikus frissítéssel vagy általunk megadott fix értékkel. A dia sorszámának megjelenítését a *Kocka száma* jelölőnégyzettel kapcsoljuk be.

A nyomtatott forma tulajdonságait a *Fájl* menü *Oldalbeállítás* parancsával adjuk meg. Az *Oldalméret* legördülő menüjében találjuk a *Diavetítés a képernyőre*, a *35 mm-es dia*, az *Írásvetítő* és a *Szalag* (írásvetítő fóliatekerccs) formátumot. A lista többi eleme különböző lapméreteknek felel meg. Egyéni lapméretet is beállíthatunk. Itt módosíthatjuk a **lap tájolását** és a **diák sorszámozásának kezdőértékét** is.

A nyomtatást a *Fájl* menü *Nyomtatás* parancsával indítjuk. Előtte célszerű megtekinteni a *Nyomtatási képet*. A *Nyomtatás* ablakban a szokásos beállítási lehetőségeken túl a következő elemeket találjuk:

- **Nyomtatási tartomány:** a nyomtatásra kerülő diakockák sorszámát adjuk meg. Egyéni diasort is kinyomtathatunk.
- **Mit nyomtat:** a diák (*Kockák*), emlékeztetők, jegyzetoldalak és a vázlat nézet között választhatunk. Emlékeztetők esetén megadhatjuk az egy oldalra kerülő diák számát. Ha három diát választunk, akkor az egyes diák mellett a jegyzetelést segítő vonalazás kerül a lapra.

Szükség esetén kapcsoljuk be a *Nyomtatás fájlba* jelölőnégyzetet. A fájlt olyan számítógépen is kinyomtathatjuk, melyre nem telepítették a bemutatókészítő alkalmazást.

60. ábra: Kinyomtatott emlékeztető, vonalazással a diák mellett

A feladatok az alábbi internet-címen találhatóak meg: www.ntk.hu

BEMUTATÓK TERVEZÉSE

A bemutató vázlata

A bemutatót célszerű először a *Vázlat* ablakban elkészíteni. A vázlat az egyes diák címét és a rajtuk megjelenő felsorolásokat tartalmazza.

A vázlatpontok kialakításához a *Tagolás* eszköztárat használjuk, amit a *Nézet* menü *Eszköztárak* parancsával kapcsolunk be. Az *Előléptetés* és *Lefokozás* gombokkal a vázlatpontok szintjeinek besorolását, a *Feljebb* és *Lejjebb* gombokkal pedig a sorrendet módosíthatjuk. Az *Összefoglaló dia* gombbal a vázlatban kijelölt diák címeit felsoroló diát készíthetünk. Az összefoglaló dia segítségével egy-egy nagyobb témakör tárgyalása előtt áttekintést nyújthatunk a mondandónkról.

A *Vázlat* ablakban a diacímek előtt látható ikonok mozgatásával a diák sorrendjét is megváltoztathatjuk. A szöveg egyes részeinek kijelölését a *Súgó* ismerteti.

A bemutató vázlatát esetenként egy szövegszerkesztővel könnyebben elkészíthetjük. Az egyes szintek megjelöléséhez alkalmazzunk *Címsor* stílusokat. A bemutatót a vázlat dokumentum megnyitásával hozzuk létre. A *Megnyitás* ablakban választunk a *Minden vázlat* (vagy *Minden fájl*) fájl típust. A vázlatot RTF formátumban el is menthetjük.

A formátum kialakítása

Hangoljuk össze az egyes diák és a teljes diasorozat összehatását. Az esztétikus összeállítást segíti az alkalmazás stílusellenőrzője, amit az *Eszközök* menü *Beállítások* parancsával kapcsolhatunk be. Működéséhez szükség van az *Office Segéd* megjelenítésére. A hibás stílus mellett felbukkanó villanykörtére kattintva figyelmeztető üzenetet kapunk.

Szöveg

A nyomtatott dokumentumokkal ellentétben talp nélküli (sans serif) betűtípust alkalmazzunk (például *Arial*). Kifejezetten képernyős megjelenítéshez készültek a *Georgia*, *Verdana* és *Tahoma* betűtípusok.

Ne alakítsunk ki keskeny szövegdobozokat, mert a szöveg túlzott tördelése nagymértékben rontja az olvashatóságot. Egy-egy diára csak kevés szöveget írjunk, legfeljebb 4-5 vázlatponttal. A tapasztalatok szerint a dia területének negyedrészt célszerű a szöveg elhelyezésére felhasználni. A betűméret függ a vetítés körülményeitől. Általában legalább 20 pontos betűket alkalmazzunk.

Ha egy diasorozat több részletben kerül bemutatásra, akkor készítsünk tartalomjegyzék-diát. A tartalomjegyzék feliratainál alkalmazzunk hivatkozásokat, melyekkel az egyes témák kezdő diáira léphetünk.

Kiemelések és színek

Kiemelést csak módjával és a környezethez illeszkedően alkalmazzunk. Túlzott használata lerontja a hatását. Csak nagyon fontos üzeneteket emeljünk ki villogással vagy erőteljes színkontraszttal. A kiemelés legjobb eszköze a színsémába illeszkedő szín alkalmazása. Az azonos szerepet betöltő elemek azonos színűek legyenek. A nézőt nem csak információval, hanem színekkel is túlterhelhetjük.

A nagyobb figyelmet igénylő részeknél feltétlenül semleges színeket alkalmazzunk. A kitérőknél, érdekességek említésénél használhatunk harsányabb színeket is.

Néhány szín egymás melletti használatát célszerű elkerülni. Erősen fárasztják a szemet például a sötétkék vagy sötétzöld háttéren elhelyezett piros betűk. A tapasztalatok szerint a következő oldal lévő táblázatban összefoglalt párosításokat javasoljuk.

Egyedi hátterek esetén természetesen ezektől eltérő színeket is alkalmazhatunk.

61. ábra: A *Vázlat* ablak a *Tagolás* eszközzel

62. ábra: Figyelmeztető üzenet hibás stílus esetén

A kiemelésekkel és színekkel kapcsolatos további tanácsok:

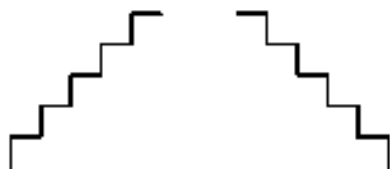
- A kivetített diákon célszerű sötét hátteret és világos betűket használni, míg az írásvetítő fólián világos (átlátszó) hátteret és sötét színű (fekete) betűket.
- A betűk kontrasztosan jelenjenek meg a háttéren!
- Ne alkalmazzunk egy dián 2-3 kiemelésnél többet!
- Ne használjunk a szöveg kiemelésére aláhúzást, mert ezzel az általánosan elterjedt szokás szerint hivatkozásokat jelölünk.

Grafikus elemek, az objektumok elrendezése

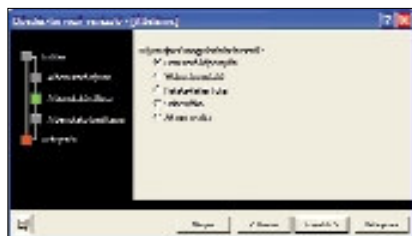
A bemutatót rajzok és fotók beillesztésével tehetjük szemléletessé. Az ábrák nem csak a mondanivaló megértését segítik, a hallgatók figyelmének fenntartását is szolgálják. Egyéb illusztráció hiányában célszerű valamilyen grafikus díszítőelemet alkalmazni a diákon.

A kép azonban – a kiemelésekhez hasonlóan – nem csak figyelemfelkeltő hatású lehet. A túlságosan mozgalmas megjelenítés megnehezíti a hallgatóság koncentrálását. A képek ne tartalmazzanak túl sok magyarázatot sem. Az egyszerű, vonalas ábrák érthetőek meg a legkönnyebben.

Az elemek elrendezésénél vegyük figyelembe, hogy a jobbra felfelé mutató irány az emelkedő, míg a jobbra lefelé tartó sorrend a lejtő érzetét kelti. Az emelkedőhöz erőfeszítés, a lejtőhöz viszont a könnyed mozgás érzete kapcsolódik.

63. ábra: Emelkedő és lejtő: erőfeszítés és könnyed mozgás

64. ábra: Idővonal az Előadás-tervező varázslónál

Háttér	Betű	Minta
fehér	fekete	megfelelő párosítás
fehér	vörös	megfelelő párosítás
fehér	zöld	megfelelő párosítás
fehér	narancs	megfelelő párosítás
fekete	narancs	megfelelő párosítás
fekete	sárga	megfelelő párosítás
fekete	piros	megfelelő párosítás
fekete	világoskék	megfelelő párosítás
fekete	lila	megfelelő párosítás
sötétkék	fehér	megfelelő párosítás
sötétkék	sárga	megfelelő párosítás
sötétkék	világoskék	megfelelő párosítás
sötétkék	okkersárga	megfelelő párosítás
vörös	fehér	megfelelő párosítás

Hosszabb előadás esetén használjunk különböző háttereket az egyes részek jelzésére. A háttér megváltozása felhívja a hallgatóság figyelmét a témaváltásra. A háttérszín ne legyen túlságosan erőteljes, mert elvonja a nézők figyelmét a tartalomról. A témánként eltérő háttér mellett lehetőség szerint idővonallal tájékoztassuk a hallgatóságot arról, hogy hol tartunk az előadásban. A nézőket megnyugtatja, ha érzékelik, hogy mennyi van még hátra a bemutatóból.

Az objektumok szegélye jól elkülöníti egymástól a dia elemeit. Egy dián belül azonban ne alkalmazzunk egymástól eltérő szegélyeket. Az azonos szerepet betöltő objektumok egyforma keretet kapjanak.

Animációk, áttűnés

A diaelemek animációját egységesen tervezzük meg az egész bemutatóra. A hasonló funkciójú objektumok egyforma animációval jelenjenek meg. A szövegek szavanként vagy különösen betűnként történő beúsztatása nagyon kifárasztja a nézőket.

Az olvasásban általában a balról jobbra és felülről lefelé irányt követjük. Ezért az animációkat úgy tervezzük meg, hogy az új objektumok jobbról vagy alulról érkezzenek. Az ellenkező irányú mozgás kiemelésként hat.

Az animálás a lényeges részek hangsúlyozását, ne pedig a hallgatóság figyelmének elterelését szolgálja. Az oda nem illő animációk alkalmazásával nevetségessé is válhatunk.

A diaváltásnál alkalmazott áttűnésekkel már jóval szabadabban bánjunk. Az áttűnés a váltás rövid holtideje alatt felfrissíti a nézőket. A diánként eltérő áttűnések alkalmazása hangulatossá, izgalmassá teszi a bemutatót.

A diasorozat bemutatása

A bemutatók formájának kialakítása mellett gondosan tervezzük meg a látvány és a kísérőszöveg összhangját. Nagymértékben lerontja a megértést a hang- és képinformációk ellentétes hatása.

Fordítsunk gondot a saját felkészülésünkre. Az előadás ne csak a diák szövegének a felolvasásából álljon. A bemutatás előtt próbáljuk el a vetítést és az összekötőszöveget. Így az előadás időtartamát is megbecsülhetjük. A tapasztalatok szerint egy diára 1–4 percet szánhatunk.

A bemutató összeállításához hozzátartozik a magunk számára készülő jegyzetek és a hallgatóságnak készülő emlékeztetők megírása. Ne halasszuk el ezeket a tevékenységeket. Ahogy múlik az idő, egyre kevésbé emlékszünk az egyes diákhoz fűződő gondolatainkra. Ahogy közeledik az előadás időpontja, egyre kevesebb időnk marad kinyomtatni, sokszorosítani az emlékeztetőket.

A feladatok az alábbi internet-címen találhatóak meg: www.ntk.hu.

